

מי יודע "לעשות חיים"

פלוני ואלמוני (לעיתים אלמונית) – "הם יודעים איך לחיות". מי לא מכיר את המשפט הזה. מי לא שמע אותו עוד ועוד כל פעם שפלונית ואלמוני יוצאים לטיול, או נוסעים לחו"ל, או מחליפים מכונית. וגם אני לא יוצא מהכלל הזה. גם אני שמעתי את המשפט המכונן הזה לא פעם. אני, אגב, מעולם לא אמרתי אותו.

יש עוד משפטים מ"המשפחה" הזאת ששמעתי. שאמרו לי במפורש, דורשי טובתי – "לא הגיע הזמן שתפסיק כבר עם 'הזה והזה שלך' ותתחיל לעשות חיים?" ולא אמנה את מספר הפעמים שאמרו לי וגם לא את האומרים... לפני כמה ימים שוב שמעתי על פלוני ואלמונית "שיודעים לחיות" וזאת, אפרופו שהם נוסעים לקוסטה ברווה. ובכן, קוסטה ברווה (החוף הפראי בתרגום מספרדית) היא רצועת חוף, לא משהו על פי יודעי דבר, 200 ק"מ אורכה, בקטלוגיה אשר לחוף הים התיכון. אולי רבע מאורכה מתאים לרחצה, אבל, יש שם 1500 בתי מלון... לאחד מאתרי האינטרנט שעוסק בהזמנת חדרים שם יש כ 2 מיליון כניסות... ועשיתי את החשבון: קיבלתי כעשרת אלפים איש לכל קילומטר של חוף ראוי לרחצה. אין לי בקורת, רק עובדות.

ההצהרה הזאת, בעצם הקביעה, שזה מה שנקרא "לדעת לחיות", גרמה לי לחשוב על זה. אולי באמת אני לא בסדר? אולי אני בעצם טמבל כזה שנותן לחיים לעבור לידו ולא יודע לחיות אותם? אולי באמת? כי מה זה בעצם "לעשות חיים?", או "לדעת לחיות" אם לא לדעת איך לנצל ולמקסם למיטב כל רגע ורגע כשאנחנו כאן, בצד הזה שעל פני האדמה הזו?

אז בשביל שאני אוכל לעשות ניתוח מפורט של העניין הזה, אנסה למצוא את שורשיו. אולי אמצא כמה חוקי משחק, אולי חוקי טבע, אולי אנלוגיות, כאלו שלפיהן אוכל להסביר ולנתח את העשייה (כל עשייה) או את אי העשייה, ורק אז לתת לה את תוארה המתבקש. רק כך אדע אם עשייה כל שהיא באה באמת מתוך ידיעת החיים מהם ושווה להתאמץ בשבילה, או שאולי היא, רחמנות, רק בזבז זמן גמור.

לפני שנצלול לעבי הקורה, אני רוצה להגיד שבשבילי, העניין הזה הוא לא דבר אבסולוטי. הוא תלוי זמן. אין דומה עשיית חיים בגיל שלושים לבין עשייתם ארבעים או חמישים שנה מאוחר יותר. ולמען הסר ספק, אחד המשפטים שאני מרבה להשתמש בו בתקופה האחרונה הוא, שלי, היום, "אין כבר זמן". מזה נובע כמובן שהיום, למשכו של יום או שבוע יש משמעות לאין ערוך גדולה מזו שהיתה לו לפני ארבעים שנה, שאז עדיין "היה לי זמן". וההשלכות על "עשיית החיים" ברורות.

יש כאלה שאצלם העשייה היא אישית ואינדיבידואלית לחלוטין. אבן הבוחן שלהם פשוטה וחד משמעית. עשיית החיים שלהם מתחילה ונגמרת בהם עצמם. אין לה (לעשייה) שום השפעה ושום השלכה על אחרים בסביבתם האישית או הפיסית. אני אפילו אעז ואומר שזה סוג של עשיית חיים שגם אין בה שום ערך מוסף, גם לא לעושה עצמו, מעבר להנאה (הרי בזה עסקינן) הרגעית. למשל, פלוני אוהב לדוג דגים. בשבילו, יום על שפת הנחל או על חוף הים, עם חכה ופתיונות ודממה, זו פסגת עשיית החיים! אלמוני אוהב להטיס דאונים. או טיסנים. התרגשות הפוכה להתרגשות הדייג, אבל, עדיין זה משהו אישי לחלוטין. מתחיל ונגמר באיש העושה. אין כאן שום ערך מוסף, בוודאי לא לסביבה הקרובה של המטיס.

אין בעשייה הזו גם שום מימד של התחדשות. מה שהיה אתמול יהיה גם מחר. אבל, עשיית החיים הזו היא מקסימלית לעושה. הוא לא צריך יותר שום דבר. הוא המאושר באדם.

כדי לדייק יותר אני חייב להגיד שיש בקבוצת "עושי החיים" הזאת עוד עיסוק נפוץ והוא הלימוד. הולך פלוני וגם פלונית, לשמוע הרצאות וללמוד משהו חדש, כזה שהיה לו ענין ללמוד ולהכיר, אך לא היה לו זמן. אפשר גם להשקיע וללמוד משהו לעומק רב מאד וזה בוודאי שונה מללכת לדוג, אבל, לא באופן עקרוני.

מה שעוד מאפיין את סוג עשיית החיים הזאת הוא שהיא אינה מושא לקנאה של אחרים או של רצונם לחקות. אין מצב ש"צופה מהצד", שיראה את הדייג יוצא בבקר עם החכה בידיו, או את הסטודנט עם התיק, יגיד בקנאה משהו לסובבים אותו, "ראו את פלוני – הוא יודע לחיות"...

אני עצמי יכול להבין ולהזדהות באופן מוחלט עם סוג כזה של אנשים שככה מביאים למקסימום את הנאתם בחיים. להבין, אבל, לעולם לא לעשות.

נסתכל על סוג נוסף של "עושי חיים". אני אכנה אותו "בטן גב" כדי שלא יהיו ספקות למה אני מתכוון. ובפרוש אני לא מתכוון לזלזל או להעליב. אני אפילו חושב שזה הסוג הכי שכיח בקבוצת הגילאים המתקדמת, אבל, כאן, אני חייב לנתח אותו מנקודת המבט שלי.

זה סוג של עשייה שעושים, קרוב לוודאי בשניים. בעל ואשה. והוא מתאפיין ב"לעשות כלום". זוג כזה יקנה לעצמו חבילה של "כלום". זה יכול להיות שבוע במלון או שבוע של הפלגה בספינת פאר, ואע"ז לומר גם שבוע בפריז ולונדון (לפני כריסמס). תמיד זה שבוע של פינוק מקסימלי, אוכל מקסימלי והעשרה (פעילות מוחית) מינימלית. באותו הלך מחשבה, כמו שראינו במקרה הקודם, נגלה במקרה הזה, דווקא, כמה דברים בהחלט מעניינים. למשל, אפילו שברור שאין בסוג זה של פעילות שום ערך מוסף לאף אחד מהמשתתפים (חוץ מכרס מוגדלת), הבטלה היא אבסולוטית וההוצאה הכספית מקסימלית, לא מעט אנשים מוצאים בזה קסם וענין. ועובדה היא שהעסקים משגשגים (1500 מלונות)!

עובדה נוספת ראויה לציון כאן היא שסוג זה של עשיית חיים בהחלט משמש מושא לקנאה. לא מעט יצביעו על הזוג עם המזוודות (התואמות) ויאמרו – "הנה, הם יודעים איך לחיות!"... גם זו עובדה.

והזוג יסע ויחזור, עם דברים שקנה שהוא לא ממש צריך ועם תמונות שצילמו בטלפון הנייד. יהיו לו במהלך השבוע גם כמה פוסטים מכוננים בפייסבוק, אבל, אחרי כמה ימים – היה כלא היה! התנדף באוויר. וכך הלך לפח עוד שבוע חיים יקר מפז, לטעמי כמובן! ורק לטעמי. לעולם לא ימצאו אותי שם.

אני מניח שזה מובן וברור שכל "עשיית החיים" מהמין הזה שאני מתאר מתאימה רק לכאלה שכבר יצאו לגימלאות וזמנם בידם, ואני עוסק, כדבר המובן מאלי, באיך למצות בדרך המיטבית את הזמן היקר הזה, כי ככה זה בעיני. אבל, ייתכן מאד, שיהיו כאלו שחושבים אחרת. לא אתפלא שיש כאלה שיגידו – "מה אתה טורח כל כך? אתה סתם מבלבל את המוח! זה בדיוק ההפך ממה שאתה אומר!" האנשים האלו יסבירו ויטענו שהם את שלהם כבר עשו ולכן כל הזמן הנותר הוא ממש לא בשביל "לעשות", וכל כולו הוא "רווח נקי". כל דבר שעושים הוא טוב – "בטן גב" או דיג או כל דבר אחר. "למה אתה חושב שבכלל צריך עוד לעשות משהו?" הם ישאלו. אז אני צריך להתייחס לנקודה הזאת בנפרד, לפני שאני ממשיך לתאר "עשיית חיים", ו"לדעת לחיות" מהם. וזה חייב להיעשות בדרך אחרת, יותר משכנעת מזו האומרת "אני דן רוגל אומר". אני מקווה שזה גם מובן לקורא שכל החיבור הזה הוא סובייקטיבי, מנקודת הראות הפרטית שלי ועם הדגשים האישיים שלי.

ככל שאני חושב על זה יותר, כשלמעשה מעולם לא חשבתי וגם לא התייחסתי בכלל לאיזה רציונל בענין הזה, אני הולך ומשתכנע שהמהות וההתייחסות של העשייה בגימלאות היא פועל יוצא של מה שעשית קודם בחיך, ואיך. ואני לא מתכוון להיכנס לשום שדה מוקשים. אני מדבר רק, כמו שאמרתי קודם, באופן סובייקטיבי לחלוטין, רק במה שקשור בי עצמי. מי שיעשה אנלוגיות והשוואות – על אחריותו בלבד!

וזו ההצהרה (ההארה, אם תרצו): "החיים החדשים", המאחרים, אלו שאחרי השנים המלאות והטובות שקדמו להם, "החיים" כשאנחנו בגימלאות, הם בעצם המשך ישיר וטבעי, כמעט מתחייב, של מה שהיה קודם. ואני אסביר את זה בדרך חדישה, מודרנית כזאת, כך:

עושה לי שכל לחשוב ולהניח כאן, במושגים "מודרניים", ש"הרגשה" או מוטיבציה היא כמו תוכנה, ודברים פסיים (שעושים) זו חומרה. זה יהיה אפילו די נכון לחשוב ככה. בפיסיולוגיה יסבירו לך שרגשות (שמחה, צער) יוצאים מהDNA שלנו, איך אנחנו מתוכנתים. זו תוכנה. וברור לכן שהדברים הפסיים שעושים כמו דיג או "בטן גב" זו חומרה לשמה. ואם זה כך, אני יכול להגיד את מה שאמרתי קודם, רק שבדרך אחרת, "מעודכנת" כזאת, כך: **במעבר מהתקופה "הפעילה" אל תקופת הגימלה, התוכנה לא משתנה! רק החומרה משתנה!** כי מה בכלל עושה תוכנה? היא הרי הכלי שבעזרתו אנחנו מטפלים בחומרה, בכל חומרה, ולא חשוב מהי או מה היא עושה או מתי! אכן, זה אחלה רעיון. התוכנה מחליטה "מה ואיך ולמה", החומרה היא "במה, בכמה ועם מה". זה אולי לא מוגדר הכי מדויק, מתמטית, אבל, אם חושבים על זה בהקשר של הקשר בין החיים בגימלאות ואלו הקודמים להם, אין צורך להגדיר יותר טוב. כשאני חושב על העשייה שלי קודם וזו של עכשיו, זה מתאים כמו כפפה ליד. זה נותן תשובה מיידית לשאלה "למה בכלל צריך לעשות משהו?" – והתשובה היא כמובן - כי זה צרוב בתוכנה שלנו! זה DNA שלנו! זה בכלל לא תלוי בנו... ואני מבטיח להראות לכם דוגמאות מוחשיות.

ועכשיו אני יכול להמשיך ולתאר עוד שתי קבוצות של "עושי חיים", סוגים של עשיות שאנשים עושים במחזור האחרון (הסופי...) של חייהם... אני בכוונה כותב שזה המחזור הסופי באופטימיות כזו, כי יש גם סופים אחרים (שלא נדע)... אלו עשיות שהמכנה המשותף שלהן הוא שהן, בהפוך לקבוצות שתארתי קודם, מעורבות באחרים. הן משפיעות ומושפעות גם מהם. הן ממש לא מתחילות ומסתיימות באדם העושה. הן חייבות "קהל", אם תרצו. הן גם שונות בתכלית אחת מהשניה. וכל אחת כבודה מונח לפניה, כמו האחרות קודם. ואלו הן -

הראשונה בהן (והשלישית במנין הכללי), אקרא לה קבוצת "המתנדבים". ובאמת יקצר המצע מהשתרע לתאר את גודלה ואת פעולותיה. כולנו מכירים אותם. אנחנו פוגשים אותם בדרך כלל בכל מקום שם יש צער או כאב או עוני. ולפעמים גם סתם צורך. הם שם רק בשביל האחרים, ובכל זאת זה מה שנקרא אצלם לחיות. הרבה פעמים דיברתי עם אנשים מהקבוצה הזאת. אני מבין מה הם אומרים, אני מרגיש את האמונה הבוטרת בתוכם, אבל, לי יש בעיה עם זה. הבעיה שלי היא בגלל שהעשייה הזו יוצרת תלות. תלות של המקבלים בנותנים. תלות שיכולה להתרסק באחת. תלות שמורידה אחריות ממישהו אחר, ממישהו צני, ממישהו שצריך באמת להיות האחראי. וזה משגע אותי. אבל, אם למי שמתנדב זה עושה טוב, ואין לו מחשבות מעבר לזה, אז הורדתי את הכובע. ואני מאד מקווה לא להיזדקק לזה, לא להיות בצד שמקבל. וגם בקבוצה הזאת לא ימצאו אותי.

והגעתי לקבוצת "עושי החיים" האחרונה. השם הכי טוב שמצאתי עבורה הוא קבוצת "המשתפים". הם מתאמצים בחוגי ציור ומציירים, והיינו בתערוכות. הם כותבים ספרים, וקראנו את הספרים. הם לומדים בקורסים לאמנות, וקנינו תכשיטים. הם מצלמים, ואנחנו רואים תמונות. רשימה חלקית בהחלט.

אני חושב שללא היכולת להראות את ההישגים, לשתף אחרים בקיומם, "להשוויץ" קצת, היה ניטל רוב העוקץ מהסוג הזה של הפעילות, של עשיית החיים המאוחרת הזאת.

ויש לסוג הזה של עשייה עוד מאפיין בולט וחזק שאני לא חושב שהוא קיים בסוגי העשיות הקודמות. העשייה שכאן יכולה לקבל מימדים של מקצוענות, כלומר, אפשר להתמקצע, אפשר להגיע לרמות גבוהות של ביצוע בכל מה שייבחר לעשות.

אני עצמי "חיי" בקבוצה הזאת. חיים טובים ומלאים ופורחים.

התחלתי לכתוב את החיבור הזה, כמו שהזכרתי בפתיחה, לאחר ששמעתי הערות שגרמו לי להרהר במעשי דהיום, ולחשוב שאולי אני מפסיד משהו שלא יחזור, מבזבז את זמני וכספי, ואולי אף עושה עוול לאחרים. וההרהורים הובילו למחשבה קצת יותר עמוקה ובהמשך גם ל"הארה". הזכרתי גם אותה קודם. וזה הרעיון שהפעילות (העשייה) שלנו בתקופת החיים השניה (בגימלאות) היא סוג של חומרה והיא בעצם המשך ישיר של פעילותנו בתקופת החיים הראשונה שלנו והיא נשלטת על ידי תוכנה שצורבה במוחנו. ואמרתי שהתוכנה לא משתנית במהותה אף פעם, רק החומרה היא עכשיו שונה ואחרת. ואוסיף עוד ואומר שהתוכנה אמנם אינה משתנה, אבל, היא משתדרגת, כדרך של תוכנות... וגם את הענין הזה אני רוצה להרחיב. והשימוש במושגים ה"מודרניים" האלו אמנם יעזור לי בכך מאד.

כדי לפשט את הדברים לכל מי שאולי יקרא את החיבור הזה זקוק לכך, אגיד בפשטות שכשאומרים תוכנה, מתכוונים למעשה לומר שזוהי התוכנית שמפעילה אותנו, את המח שלנו. היא זו שמאפשרת לנו להשתולל בתוכו, להכניס לו כל תוכנה ותוכנה נוספת אחרת שאנחנו רוצים. איתה, עם התוכנה הזאת, אנו יכולים לכתוב ולקרוא ספרים, או לקרוא ולכתוב מכתבים, או להשאיר פוסט אצל ראש הממשלה, לצייר, לעבד ולערוך תמונות, לראות מה קורה בכל מקום בעולם, להזמין כרטיסים לכל דבר – ומה לא. אבל, שכל מי שקורא ידע, שתוכנה זה גם הדבר הכי דינמי בעולם! היא יכולה כל הזמן להשתפר! ולא סתם להשתפר, כל שינוי (שנקרא גירסה בשפה שלה) הופך אותה ליותר ויותר טובה. בקריטריונים שלה. למשל, היא יכולה לעשות דברים יותר מהר מקודם, היא יכולה לעשות יותר דברים בבת אחת מקודם, היא יכולה לעשות דברים שבכלל לא יכלה לעשות קודם, היא גם עושה את הדברים יותר מדויק מקודם. ולענייננו, זה יכול לקרות רק עם תוכנה שנמצאת במחשב פעיל. ומהו מחשב פעיל? זה מחשב שבעליו מפעיל אותו ללא

לאות. ואתם יכולים להסתכל על הבן אדם כאילו הוא הוא המחשב! אבל לא כל המחשבים עובדים ללא לאות. יש כאלו שעובדים הרבה פחות, יש כאלו שמזמן קפאו על שמריהם, יש כאלו שהתוכנה שלהם לא שודרגה מעולם, או שודרגה מעט, ואז הם לא עושים הרבה, ומה שהם עושים הם עושים לאט, לא יכולים לעשות דברים חדשים, ובכלל אין להם השפעה בסביבתם. למעשה, מצבו של מחשב כזה הוא אפילו יותר גרוע מפני שאם תוכנתו לא שודרגה מעולם, או שודרגה מזמן, יקשה עליו מאד, עכשיו, אם פתאום ירצה, לטעון, זאת אומרת להכניס לתוכו, גירסה חדישה בת זמננו. גורלו בעצם נגזר.

ועוד לא הזכרנו את הווירוסים, את התולעים, וגם לא את הסוסים הטרויאנים העושים כידוע שמות בתוכנות, ואם לא מטפלים בהם כיאות, המחשב בו הם נמצאים הופך להיות נכה. דברים נחקים ממוחו, הוא

לא זוכר דברים שבתוכו, הוא לא זוכר איפה הוא שם "את זה" אתמול, לפעמים הוא לא רוצה בכלל להתעורר, או שהוא מתעורר במקום אחר. זרים יכולים לחדור לתוכו ולרוקן אותו מנכסיו, הוא כבר לא מכיר את בעליו, הסיסמה חביבתו כבר לא מתפקדת. ואז, לא עובר זמן והוא נשכח. או אולי יותר נכון להגיד שהוא נעשה לאבן שאין לה הופכין. משקולת על השולחן. ואין מה לדבר על הפעלת חומרות. גם כאלו שפעם היו לחם חוקו, הן שבקו. ואין כבר תוכנות חדשות.

זהו. אחרי שגמרתי לתת את השעור במדעי המחשב "לעמך", אני יכול לחזור לערוץ הראשי של החיבור הזה. אני הרי מדבר על אנשים, על בני אדם, לא על איך מחשבים עובדים, אלא, על איך בני אדם "עושים חיים", אז איך, תשאלו, הדברים מתחברים? אז ככה: תחשבו, וזהו בעצם הרעיון שלי, שאנחנו, אני ואתם, אלו הם בעצם המחשבים. המח שלנו היא התוכנה שמפעילה אותנו והחומרה הם הדברים שאנחנו עושים. למשל, דיג זו חומרה, לימוד באסכולות או במכון אבשלום זו תוכנה, לצייר או לצלם זו תוכנה. אבל, וכאן בא האבל הגדול, התוכנה שבעזרתה אחד יכול לדוג, אינה התוכנה בעזרתה אחר יכול, למשל, לצלם. ובכוונה בחרתי בשתי הדוגמאות האלו, כי הן שונות מאד אחת מהשניה. והשוני הוא מהותי בעיני ולא רק שהוא שווה התייחסות, הוא בעצם הלב של כל העניין.

אני לא מומחה לפיסיולוגיה של המח, לכן אני לא יודע להסביר מדוע אחד נולד עם תוכנת דיג ושני עם תוכנה אחרת. אני חושב שזאת עובדה שלא אני חייב לתת לה הסברים... אבל, אין ספק שזה כך. ה DNA הוא הוכחה קבילה בבתי המשפט להראות שאין שני בני אדם דומים! יש כאלו שהתוכנה שלהם מכוונת אותם להיות זאבים בודדים. הם לא צריכים חברה או חבורה סביבם. הם יותר מופנמים מאחרים. טוב להם כשהם עם עצמם והעיסוק שלהם במה שלא יהיה ממלא אותם. יש ביניהם כאלו שדואגים לשדרג את התוכנה שלהם כל אימת שניתן. הם תמיד ישתמשו בגירסה הכי מתקדמת, לפעמים הם יהיו אלו שבכלל כותבים אותה.

אני פגשתי רבים כאלו. והכי אהבתי אותם. אספתי אלי כמה שיותר מהם, כי אלו, בתחומם, היו בעלי המקצוע הכי טובים - בתכן מכני או אופטי או בהנדסת מערכות. למעשה, בכל דבר בהם נגעו. אף פעם לא עניין אותם להיות בוסים של אחרים וגם לא מנהלים. הם הלכו והתמקצעו בחלקת האלוהים שלהם. אני פוגש את האנשים האלו גם היום. ואני מגלה ומבחין שהתוכנה שלהם לא קפאה על שמריה. נהפוך הוא. היא המשיכה להתעדכן ולהשתדרג! אין אמנם שום ספק שהחומרה אינה זו שהיתה, אבל, גם זו של היום אינה נופלת מקודמתה הצעירה! ועוד אחזור להזכיר את זה.

אבל, לא כולם. לא כל בעלי תוכנת הזאבים הבודדים הם כאלו. היו אחרים שכל כך טוב, ובעיקר נוח, היה להם עם מה ואיך שעשו, עד שמעולם לא טרחו לעדכן ולשדרג את התוכנה שלהם. לא הפריע להם, או שלא ידעו איך, או שלא היתה להם הזדמנות. והתוצאה, בדיוק כמו שקורה עם המחשבים שברשותך - מחשב ישן, לא מעודכן, לא מקבל משימות מאתגרות. וככל שחולף לו הזמן, הפער גדל, עידכון התוכנה נהיה בלתי אפשרי, והמצב הזה הונצח. גם את אלו אני פוגש היום. ושלא יהיו אי הבנות, אלו אנשים שמחים! שמחים בחלקם בדיוק כמו שהיו קודם. אף אחד לא אמר שצריך אתגרים בשביל להיות שמח! אולי זה בכלל ההפך...

בואו נתרגם את שפת המחשבים הזאת לשפת היום יום. ואני אחזור למושגים שהזכרתי בתחילת החיבור.

הראשונים, אלו שאותם הכי אהבתי, איפה נפגוש אותם היום? היום זה בתקופת החיים השניה, זאת שבגימלאות, כשהם צריכים 'לעשות חיים'.

אז איך הם עושים אותם? איך הם חיים?

אני לא חושב שיהיה קשה למצוא אותם. הם דייגים, הם מטיסים דאונים או שהם משיטים יאכטות. הרבה מהם לומדים. הם לומדים לימודי ארץ ישראל במכון אבשלום, או שהם עושים דוקטורט בנושא שמענין אותם. אבל, זה תמיד משהו בינם לבין עצמם, לסביבה אין השפעה של ממש והם גם לא משפיעים עליה. הם יעשו את זה הכי טוב שאפשר ועם התוכנה הכי מעודכנת שיש!

ומה עושים אלו שבחלק השני של תוכנת הזאב הבודד? אלו שהתוכנה אינה מעודכנת אצלם, איפה נפגוש אותם? אז זה ממש לא קשה למצוא! הם יהיו ב"שיט תענוגות בספינת פאר", או באחד מ-1500 המלונות בקוסטה ברואה, או בטיול "10 מדינות בשבועיים", וגם אולי, בספארי בקרוגר שבדרום אפריקה. ולא שאני אפגוש אותם...

ורק שלא יהיה ספק, אין לי כאן מילת גנאי אחת! ממש לא! אני לגמרי בטוח שעבורם זו פסגת "עשיית החיים", טוב להם עם זה, הם מאושרים וממש שמחים בחלקם! אז מי אני שאלינה?

אני רק מוכרח לשאול את השאלה הבאה: האם ייתכן שנפגוש מישהו מהקבוצה הראשונה שותף לעשיית החיים באחת מפעילויות הקבוצה האחרת? כאילו, האם נוכל למצוא דייג על אחד מחופי קוסטה ברואה? אני חושב שלא. בדיוק כמו שלא נוכל לדרוש ממחשב עם תוכנת הפעלה של דוס לפתוח קבצי תמונות בפוטושופ... וכמו גם להיפך – לא נוכל לכתוב תוכנית בפורטרן עם מחשב שמופעל על ידי חלונות 8 ...

לעומת אלו שאצלם התוכנה היא תוכנת זאב בודד, זו שתיארתי בפיסקה הקודמת, ישנם אלו שאצלם התוכנה היא התוכנה המשלימה שלה. לעומת הזאב הבודד זו תוכנה שמתמחה בלהקות. של זאבים, אבל, לא רק שלהם.

גם כאן יהיו כאלו שבאדיקות רבה ידאגו לשדרג ולעדכן את התוכנה ללא הרף, אבל, יהיו גם כאלו שלא זה מה שיהיה בראש דאגותיהם. אז את מי נפגוש שם בחוץ, בימי גימלאותם, ואיך אמנם נזהה את חברי הלהקה הזו?

חלק לא מבוטל מהם יהיו עסוקים במעשים לטובת הכלל. זה יכול להיות בעזרה בבתי חולים, או בעזרה בבתי ספר ובמתנס"ים. יכול להיות שהם ממלאים תפקידים שלקחו על עצמם באירגוני גימלאים. הם מלאים ומסופקים בעבודתם ומקבלים ללא הרף חיזוקים והערכה מהסביבה אותה, או יותר נכון, לה, הם תורמים. עידכון תוכנת הלהקה שלהם לא מעסיק אותם יותר מדי כי החומרה איתה הם מתעסקים אינה דורשת את זה. וזה בדיוק מה שמתאים להם. סביר להניח שגם טרם צאתם לגימלאות עידכון התוכנה לא היה נמרץ במיוחד אצלם ולא היתה להם כל בעיה להיות ה"עוקבים" שבלהקה. להזכירם שיש ללהקה חוקים משלה, אחד מהבולטים הוא שיש בה עוקבים ויש בה מנהיגים.

וזה מביא אותי לקבוצה האחרונה של "עושי החיים" שברצוני להזכיר. וזוהי הקבוצה שדאגת לעדכן את תוכנת ההפעלה שלה, כל הזמן. להזכירם, גם הם חלק מהלהקה ולכן, בגלל שהם הכי מעודכנים, הם בוודאי אלו שמנהיגים אותה. או יותר מדויק, הם היו המנהיגים שלה לפני שיצאו לגימלאות... אבל, עוד היום, לאחר שנים שהם בגימלאות, דבר אחד נשאר בדמם – והוא - לעדכן את תוכנת ההפעלה שלהם כל הזמן. זאת הסיבה שהם ממשיכים להתמקצע גם אחרי שפרשו לגימלאות. גם הצורך לבלוט ולהראות את מעשיהם ויצירותיהם לא נחלש. להראות את החומרה שלהם. כמובן! והיא אכן השתנתה, אינה דומה כלל למה שהיתה פעם. אז היא יכלה להיות טנק או טיל, היום היא תהיה צילום או פסל מרשים... אך נזכור שהיא משתמשת באותה תוכנה של פעם והיא חיה ובוטטת ומשאירה את עקבותיה בכל מקום שהיא עוברת. אפשר

לראות אותה על הקירות באולמות המתנסי"ם היכן שהם מציגים את ציוריהם. אפשר לראות תערוכות פיסול, אפשר לראות את אלבומי התמונות או לקרוא בספרים. היוצרים האלו יעשו מאמצים שנכוחותם תבלוט ושכולם יראו מה הם יוצרים!

האנשים האלו יקדישו הרבה זמן (וכסף) להמשיך ולטפח את התוכנה שלהם ולספק לה את כל הדלק שהיא צריכה. למשל, "מתוך ידע אישי" אגיד לכם שאחד הדלקים הוא אוצרות חיי הטבע שאפשר למצוא במקומות שונים בעולם (והחומרה כמובן היא הצילומים משם...).

אני רואה בין חברי שמציירים או שמפסלים או שמצלמים, קנאות אדירה למעשיהם. איזה דחף עצום לעשות, כמו הדחף שהיה להם כשניהלו איזה פרויקט ענק. אין הבדל! ואסור להפריע להם היום כמו שהיה אסור להפריע פעם, כי ככה זה בשבילם לחיות את חייהם!

ושימו לב שיש לעשיית החיים הזאת, לחומרה שלה, גם ערך מוסף. כך אני חושב. זה מתבטא בכך שאפשר להראות ולראות אותה, שאפשר לגעת בה, שאפשר לזכור אותה. אולי אפילו להשאיר ממנה זכרון לדורות הבאים... ואת התוכנה הזאת אין לא לחומרה של ה"דייגים" וגם לא לזו של "בטן גב"!

בתחילת החיבור, אם תזכרו, אמרתי שכדאי אולי לחפש מדדים ל"עשיית חיים", אז הרי לכם מדד – "ערך מוסף" אבסולוטי! אז נכון שזה רק סוג אחד של מדד, אבל, אני שואל עכשיו, האם באמת כדאי להמשיך לחפש מדדים? אולי זה רק "יעורר כלבים ישנים מרבעם?"

אז עצרתי רגע מהפולפולים האלו לחשוב עוד, והבנתי. הבנתי שהיום בעצם זה כבר לא מענין את אף אחד. פעם, בתקופת החיים הראשונה שלנו זה היה נורא חשוב. הכי חשוב אפילו – איפה אנחנו בשרשרת המזון... היום זה ממש לא משנה! כל אחד איפה שהוא. ולא מענין אותי מאחרים כלום. כלום? פרט לדבר אחד – אל תפריעו לי כל עוד אני לא מפריע או עומד בדרככם! ככה זה אצלי. לא יודע איך זה אצל אחרים.

תזכרו שהתוכנה שצורבה במח של כל אחד מאיתנו, ה DNA שלנו אם תרצו, זה משהו שאת בסיסה אי אפשר לשנות. אנחנו נולדנו איתה. אני מתכוון שמישהו מהצד לא יכול לשנות אותה. בשום דרך שהיא! גם אם המישהו הוא קרוב ממש, למשל, בתן-הזוג. גם הבעלים שלה (של התוכנה...) לא יכולים לשנות אותה וגם לא להחליפה, ממש כמו שאי אפשר לשנות את צבע העיניים. וזה בדיוק מה שאמרתי בהתחלה, והנה חזרתי לזה שוב אחרי מסע "פילוסופי" ארוך... תוכנה אפשר רק לעדכן (ואז המחשב משתדרג ומתמקצע) או להזניח (המחשב מתנוון) אבל, לא להחליף. התוכנה שלי, למשל, אני מאד מקווה, תפסיק להתעדכן רק כשלא יגיע אליה יותר חמצן...

והערה לסיום.

כמו על הרבה מאד דברים אחרים במאה העשרים ואחת הטכנולוגיה השתלטה גם על "עשיית החיים" בגימלאות. היא לא רק השתלטה, היא הדגישה הבדלים, חידדה שונות ויצרה פערים ענקיים בין אנשים, פערים שאולי לא היו קודם, אבל גם נתנה הזדמנויות.

אולם, גם לפני עשרות שנים רבות היו אנשים! גם אז יצאו לפנסייה וגם אז היו חיים שניים. רק, ותקנו אותי אם אני טועה, "מה עושים בפנסייה", או "לעשות חיים", זה לא היה משהו שמישהו בכלל דיבר עליו, שלא לדבר על לעשותו. אני לא זוכר את אבא או את אמא שלי "עושים חיים", "יודעים לחיות" ובכלל מדברים על זה כמו היום...

שווה מחשבה...

דן רוגל אפריל 2014